

ICPSE
2026

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هجدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان - اسفند ۱۴۰۴ - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

17 March 2026 - TBILISI GEORGIA

بررسی تاثیرت و جنبه های انگیزش بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

سید روح اله موسوی

معلم آموزش و پرورش، استان خوزستان، شهرستان لالی

کارشناسی ارشد عمران - مدیریت منابع آب

ایمیل: Laliseyed8@gmail.com

چکیده:

هدف از این مقاله بررسی تاثیرات و جنبه های انگیزش بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می باشد. در این پژوهش که به شیوه مروری و با مطالعه کتابخانه ای و مراجعه به مقاله ها و تحقیق های چاپ شده و مطالب دیجیتالی گردآوری شده است و سعی بر آن شده که به بررسی نقش انگیزش بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخته شود. انگیزش تحصیلی یکی از عوامل تعیین کنند در موفقیت تحصیلی و پیشرفت علمی دانش آموزان است و معلمان، به عنوان مهمترین الگوهای آموزشی و اجتماعی در محیط مدرسه، می توانند تأثیرات بلند مدتی بر این انگیزش بگذارند. دانش آموزانی که انگیزش بالایی دارند، فعالیت های بیشتری را می پذیرند، تکالیف بیشتری را انجام می دهند و موفقیت بیشتری را کسب می کنند. دانش آموزان دارای انگیزش پایین معمولاً تکالیف خود را با جدیت انجام نمی دهند، به توضیحات معلم توجه نمی کنند و بالاخره اینکه پیشرفت چندانی نصیب آنها نمی گردد. همچنین انگیزه های درونی، که ناشی از علاقه و اشتیاق واقعی فرد به یادگیری و کشف اطلاعات جدید هستند، نقش حیاتی در ایجاد یادگیری عمیق و پایدار ایفا می کنند. دانش آموزانی که از انگیزه های درونی قوی برخوردارند، معمولاً تعهد بیشتری به فرآیند یادگیری دارند و به دنبال چالش های فکری می روند. همچنین روش های نوین تدریس نسبت به روش های سنتی تأثیر بیشتری بر انگیزش تحصیلی دارند و روش یادگیری فعال باعث افزایش مشارکت، اعتماد به نفس و انگیزش درونی دانش آموزان می شود.

کلمات کلیدی: انگیزش، یادگیری، پیشرفت تحصیلی، دانش آموزان.

مقدمه:

(احمدی و ناصری، ۱۴۰۴) در تحقیق خود به مطالعه نقش الگوهای رفتاری معلمان بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که انگیزش تحصیلی یکی از عوامل کلیدی در پیشرفت تحصیلی است و معلمان به عنوان نخستین الگوهای اجتماعی و آموزشی برای دانش آموزان، تأثیر زیادی بر شکل گیری و تقویت این انگیزش دارند. الگوهای رفتاری معلمان از قبیل نحوه تعامل با دانش آموزان، استفاد از روش های تدریس متنوع، فراهم سازی محیط های حمایتی و ایجاد انتظارات مثبت می توانند به طور مستقیم بر نگرش و رفتار تحصیلی دانش آموزان تأثیرگذار باشند. الگوهای رفتاری معلمان می توانند از طریق ایجاد روابط مثبت، احترام متقابل و تشویق های مؤثر، دانش آموزان را به دستیابی به اهداف تحصیلی شان ترغیب کرده و احساس خودکارآمدی را در آنان تقویت کنند.

(امینی، ۱۴۰۲) در تحقیق خود به مطالعه نگاهی به مولفه های انگیزش و تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخت و به این نتیجه رسید که انگیزش شغلی، توانایی معلم را بالا می برد و نتیجه آن بهبود عملکرد دانش آموزان در سازه های در قالب مدرسه خواهد بود. به مجموعه عامل هایی که مردم را وا می دارد به روش خاص رفتار و تلاش کنند تا به هدف های مورد نظر دست یابند، انگیزه می گویند. انگیزش به عوامل موجود در یک فرد اشاره دارد که رفتار را در جهت یک هدف فعال می سازند. پدیده انگیزش، غالباً به علل رفتار و تعبیر و تفسیر انسان از رفتارهای گوناگون توجه دارد. روانشناسان انگیزش را حاصل عواملی مانند مشوق ها، نیازهای درونی، کنجکاوی، برانگیختگی و علت هایی می دانند که فرد برای رویدادها و نتایج اعمال می کند.

(خالدی نیا و همکاران، ۱۴۰۲) در تحقیق خود به مطالعه اثربخشی انگیزش و هیجان بر افزایش خلاقیت در دانش آموزان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که اضطراب حاصل خطاهای شناختی و باورهای غیرمنطقی است. دانش آموزان مضطرب بیشتر در انتظار شکست هستند تا موفقیت. خطاهای فکری آسیب پذیری و اضطراب را افزایش می دهد و انگیزه های مربوط به تحصیل را تحت تأثیر قرار می دهد که مهمترین آنها انگیزه پیشرفت است.

(رضائی و همکاران، ۱۴۰۴) در تحقیق خود به بررسی تأثیر محیط یادگیری ساختارمند و فناوری های نوین بر انگیزش تحصیلی و رفتار دانش آموزان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که با توجه به تغییرات سریع محیط آموزشی و ظهور فناوری های دیجیتال، مدارس نیازمند طراحی محیط های یادگیری هستند که بتوانند انگیزش و مشارکت دانش آموزان را تقویت کنند. محیط یادگیری ساختارمند با ارائه چارچوب روشن و اهداف مشخص، امکان تمرکز و پیشرفت تحصیلی را فراهم می کند، در حالی که فناوری های نوین، ابزارهای تعاملی و جذابی را برای یادگیری فعال و مشارکتی فراهم می آورند.

ICPSE

2026

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

17 March 2026 - TBILISI GEORGIA

(ستاری دستتائی) در تحقیق خود به بررسی تاثیر انگیزش بر فرآیند یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که ایجاد انگیزه از مسئولیت های نخستین مربیان و معلمان می باشد. بهترین برنامه کارآموزی و آموزش سازماندهی شده هم در صورت نبود «انگیزه» در کارآموزان و دانش آموزان به بار نمی نشیند. مربی و معلم بیش از آنکه نقش انگیزه زایی را ایفا کند به ایفای نقش کنترل انگیزش یادگیرندگان و سوق دادن انگیزه ها برای یادگیری تکلیف یا کار ویژه ای انجامد، یعنی توجه آنان به نحوی جلب می شود و انرژی شان برای انجام دادن فعالیت جدی هدایت می گردد.

(عرب نصرت آبادی و همکاران، ۱۴۰۴) در تحقیق خود به مطالعه تأثیر روش های نوین تدریس (فعال، پروژه محور، بازی محور) بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که روش های نوین تدریس بر اساس اصول یادگیری فعال، سازنده گرایی و بازی وار سازی طراحی شده اند و تلاش می کنند با فراهم کردن فرصت تجربه، همکاری، خلاقیت و حس کنترل بر یادگیری، انگیزش درونی و بیرونی دانش آموزان را تقویت کنند. روش تدریس فعال با افزایش مشارکت، اعتماد به نفس و حس شایستگی، روش پروژه محور با ایجاد مسئولیت پذیری، هدفمندی و یادگیری معنادار، و روش بازی محور با ایجاد جذابیت، رقابت سالم و پاداش دهی، به شکل قابل توجهی موجب بهبود انگیزش تحصیلی دانش آموزان می شوند.

(قاضی شهنی زاده، ۱۴۰۴) در تحقیق خود به مطالعه تأثیر ارتباط مؤثر معلم و دانش آموز بر انگیزش تحصیلی در دوره ابتدایی پرداخت و به این نتیجه رسید که کیفیت ارتباط میان معلم و دانش آموز نقش بسیار مهمی در شکل گیری و تقویت انگیزه دارد. مؤلفه های اعتماد، احترام متقابل و صمیمیت معلم بیشترین تأثیر را بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان داشته است. ایجاد فضای کلاسی صمیمی و تعاملات مثبت معلم با دانش آموزان می تواند به صورت مستقیم در بهبود انگیزش تحصیلی اثرگذار باشد.

(کردبچه، ۱۴۰۴) در تحقیق خود به مطالعه نقش انگیزش درونی و بیرونی در یادگیری دانش آموزان ابتدایی پرداخت و به این نتیجه رسید که شناخت و تحلیل مناسب انگیزش فراگیران برای کارآیی و اثربخشی فعالیت های یاددهی و یادگیری اهمیت زیادی دارد. انگیزش دغدغه اصلی اکثر معلمان و همچنین مدیران است. مساله انگیزش تنها منحصر به بخش تعلیم و تربیت نیست، بلکه موضوع مهم عرصه های روانشناسی، مدیریت، سلامت و بخش های دیگر اجتماعی اقتصادی نیز می باشد. دانش آموزانی که انگیزش بالایی دارند، فعالیت های بیشتری را می پذیرند، تکالیف بیشتری را انجام می دهند و موفقیت بیشتری کسب می کنند.

روش تحقیق:

پژوهش حاضر از نوع پژوهش های مروری و روش تحقیق این مقاله مطالعه کتابخانه ای و اسنادی می باشد. در این پژوهش، داده ها از طریق بررسی کتاب ها، مقالات علمی، پایان نامه ها و منابع معتبر اینترنتی مرتبط با موضوع انگیزش دانش آموزان گردآوری گردید. ابزار گردآوری اطلاعات شامل بررسی اسناد و مدارک (کتاب، مقالات) و همچنین تحقیقات و مطالعات مختلف و متعدد برای رسیدن به اهداف پژوهش پرداخته شده است. برای تجزیه و تحلیل داده های پژوهش حاضر از روش کیفی که شامل تدوین، تنظیم و شالوده ریزی و بیان مفهوم با معنی انبوهی از داده های جمع آوری شده می باشد، استفاده شد.

تعریف انگیزش:

ICPSE

2026

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

17 March 2026 - TBILISI GEORGIA

انگیزش یعنی نیرویی درونی یا بیرونی که رفتار انسان را فعال، هدایت و تقویت می کند. انگیزش اسم مصدر از انگیزیدن بوده، به معنای تحریک و ترغیب، تحریص و هیجان آمده است، به زبان ساده، انگیزش علت و محرک رفتار است؛ چیزی که باعث می شود ما کاری را شروع کنیم، ادامه دهیم یا متوقف کنیم. هر قدر انگیزه و رغبت بیشتر باشد، فرد تلاش افزون تری از خود نشان می دهد.

رویکرد شناختی:

رویکرد شناختی انگیزش بر این باور است که انگیزش انسان از افکار، باورها و ادراکات او سرچشمه می گیرد؛ یعنی آنچه فرد درباره توانایی ها، اهداف و ارزش های خود می اندیشد، عامل اصلی برانگیختن رفتار اوست. همچنین شناخت گرایان معتقدند که رفتارها توسط هدف ها، نقشه ها، انتظارات و نسبت دادن های فرد ایجاد و هدایت می شوند و لذا انگیزش درونی بیشتر از انگیزش بیرونی مورد تأکید است.

رویکرد انسان گرایی:

رویکرد انسان گرایی در انگیزش بر این باور است که انسان ذاتاً موجودی ارزشمند، آزاد و دارای توانایی های بالقوه برای رشد و خودشکوفایی است. همچنین به جای تأکید بر تقویت و تنبیه به عنوان منبع اصلی انگیزش، به توانایی دانش آموزان برای رشد شخصی، آزادی انتخاب هدف های زندگی، ویژگی های شخصیت (مانند حساس بودن نسبت به دیگران) تأکید می شود. در این دیدگاه، انگیزش نه از محرک های بیرونی یا صرفاً فرایندهای شناختی، بلکه از نیازهای درونی و میل طبیعی انسان به رشد و تحقق خویشتن سرچشمه می گیرد. همچنین برای ایجاد انگیزش باید احساس شایستگی، خودمختاری و عزت نفس را در فرد افزایش داد.

رویکرد اجتماعی - فرهنگی (میان گرایی بین درون گرایی و برون گرایی)

رویکرد اجتماعی - فرهنگی انگیزش بر این باور است که انگیزش انسان تنها محصول نیازها و افکار فردی نیست، بلکه به شدت تحت تأثیر فرهنگ، ارزش ها، هنجارهای اجتماعی و تعاملات گروهی قرار دارد. بنا به این رویکرد منبع انگیزشی مهم برای بعضی افراد بودن با دیگران و داشتن رابطه ای دوستانه ای متقابل با آنان است. این رویکرد انگیزش را در بستر اجتماع و فرهنگ بررسی می کند. مردم در فعالیت ها شرکت می کنند تا هویت خود و راوبط با دیگران را حفظ نمایند، بنابراین، اگر دانش آموزان عضو کلاس درس یا آموزشگاهی باشند که برای یادگیری ارزش قائل می شود انگیزش آنان برای یادگیری بالا خواهد رفت.

تأثیر انگیزش در یادگیری:

انگیزش نیروی محرکه ی یادگیری است؛ بدون آن یادگیری سطحی و ناپایدار می شود، اما با انگیزش، کیفیت، عمق و پایداری یادگیری افزایش می یابد. انگیزش مانند موتور یادگیری عمل می کند. دانش آموزان با انگیزه نه تنها سریع تر یاد می گیرند، بلکه یادگیری شان پایدارتر و عمیق تر است. بهترین نتایج زمانی حاصل می شود که انگیزش درونی (علاقه و اشتیاق) با حمایت بیرونی (بازخورد و تشویق) همراه شود.

ICPSE
2026

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

عوامل موثر بر انگیزش:

۱-عوامل درونی:

هدف گذاری روشن: داشتن اهداف مشخص و قابل دستیابی تمرکز و انگیزه را افزایش می دهد. هدف گذاری روشن موجب انگیزش در دانش آموزان می شود زیرا مسیر یادگیری را شفاف می کند، حس کنترل و اعتماد به نفس ایجاد می کند و باعث می شود دانش آموزان انرژی و تمرکز بیشتری برای رسیدن به موفقیت داشته باشند.

علاقه و اشتیاق: انجام کارهایی که فرد به آن ها علاقه دارد، انگیزه را پایدارتر می کند. علاقه و اشتیاق موجب افزایش انگیزش در دانش آموزان می شود زیرا یادگیری را لذت بخش تر می کند، تمرکز و تلاش آن ها را بالا می برد و باعث می شود مطالب درسی عمیق تر در ذهنشان باقی بماند.

خودکارآمدی: باور به توانایی های خود در انجام کارها، یکی از قوی ترین محرک های انگیزشی است. خودکارآمدی یعنی باور دانش آموز به توانایی های خودش. وقتی دانش آموز احساس کند می تواند از پس کارهای درسی برآید، انگیزه اش برای تلاش بیشتر می شود، در برابر چالش ها مقاوم تر عمل می کند و موفقیت های کوچک او را به ادامه مسیر تشویق می کنند.

تجربیات گذشته: موفقیت ها و شکست های قبلی می توانند انگیزه را تقویت یا تضعیف کنند. تجربیات گذشته نقش مهمی در شکل گیری انگیزش دانش آموزان دارند، وقتی دانش آموز در گذشته موفقیتی (مثل گرفتن نمره خوب یا حل یک مسئله دشوار) داشته باشد، این تجربه به او نشان می دهد که توانایی رسیدن به موفقیت را دارد. چنین خاطراتی اعتماد به نفس و انگیزه ادامه تلاش را تقویت می کنند. همچنین شکست های گذشته اگر با بازخورد درست همراه باشند، می توانند به درس های ارزشمند تبدیل شوند.

۲-عوامل بیرونی:

محیط حمایتی: خانواده، دوستان، همکاران یا معلمان می توانند با حمایت و تشویق انگیزه دانش آموزان را بالا ببرند. محیط حمایتی در مدرسه و کلاس درس باعث افزایش حس امنیت، تعلق و ارزشمندی در دانش آموزان می شود و این عوامل به طور مستقیم انگیزش درونی و عشق به یادگیری آنان را تقویت می کند.

پاداش و تشویق: دریافت پاداش یا بازخورد مثبت برای دستاوردها، حتی کوچک، انگیزه را تقویت می کند. تشویق و پاداش یکی از مهم ترین ابزارهای آموزشی و تربیتی است که می تواند به شکل مستقیم بر انگیزش دانش آموزان اثر بگذارد. تشویق و پاداش موجب تقویت انگیزش درونی، افزایش اعتماد به نفس، ایجاد الگوهای رفتاری مطلوب (مثل همکاری، تلاش، پرسشگری)، ایجاد حس تعلق و پذیرش و همچنین کاهش اضطراب و ترس از شکست می شود.

ICPSE

2026

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

17 March 2026 - TBILISI GEORGIA

الگوها: مشاهده افراد موفق الهام بخش است و انگیزه را افزایش می دهد. الگوها (چه الگوهای تدریس و چه الگوهای شخصیتی مانند معلم یا والدین) با ایجاد انگیزه درونی، تقویت خودکارآمدی، و نشان دادن مسیر موفقیت، نقش مهمی در افزایش انگیزش دانش آموزان دارند.

سلامت جسمی و روانی: تغذیه مناسب، ورزش و مدیریت استرس، انرژی و انگیزه را حفظ می کنند. سلامت جسمی و روانی نقش بسیار مهمی در انگیزش دانش آموزان دارد، زیرا یادگیری تنها یک فعالیت ذهنی نیست؛ بلکه نیازمند انرژی، تمرکز، و آرامش روانی است. همچنین سلامت جسمی و روانی موجب کاهش اضطراب و استرس، افزایش اعتماد به نفس، تمرکز و توجه بهتر و روابط اجتماعی مثبت می شود.

راهکارهای ایجاد انگیزه و انگیزش در دانش آموزان و تأثیر آن در پیشرفت تحصیلی

۱- ایجاد محیط امن و حمایت کننده: کلاس باید فضایی باشد که دانش آموزان بدون ترس از قضاوت، نظر بدهند و اشتباه کنند. احترام به تفاوت های فردی و ایجاد حس ارزشمندی، انگیزه را تقویت می کند.

۲- تعیین اهداف و انتظارات روشن: وقتی دانش آموز بداند هدف چیست، مسیر یادگیری برایش معنا پیدا می کند. همچنین اهداف کوتاه مدت و قابل دستیابی، انگیزه را بیشتر می کنند.

۳- تقدیر و تشکر از تلاش ها: تشویق و بازخورد مثبت باعث افزایش اعتماد به نفس و استمرار در تلاش می شود. حتی کوچک ترین پیشرفت ها باید دیده شوند.

۴- استقلال و مسئولیت پذیری: دادن حق انتخاب در فعالیت ها و تکالیف، حس مالکیت و انگیزه ایجاد می کند. دانش آموزان وقتی احساس کنند کنترل دارند، بیشتر تلاش می کنند.

۵- ارتباط یادگیری با زندگی واقعی: نشان دادن کاربرد درس ها در زندگی روزمره یا آینده شغلی، انگیزه را افزایش می دهد. مثال های ملموس و پروژه های عملی، یادگیری را جذاب تر می کنند.

۶- ایجاد فضای شاد و هیجان انگیز: استفاده از بازی، فعالیت گروهی و روش های خلاقانه تدریس، کلاس را جذاب می کند. محیط شاد، انرژی و انگیزه دانش آموزان را بالا می برد.

۷- توجه به عوامل روانشناختی (انتظار، ارزش، هزینه): دانش آموز باید باور کند توانایی موفقیت دارد. باید اهمیت و سودمندی (ارزش) درس برای او روشن شود. همچنین باید موانع و سختی ها (هزینه ها) کاهش یابند تا انگیزه دانش آموزان بالا برود.

۸- علاقمندی یاددهنده به موضوع: علاقه مندی یاددهنده (معلم یا مربی) به موضوع، یکی از قوی ترین محرک های انگیزش در دانش آموزان است. وقتی معلم با شور و شوق درباره ی موضوع صحبت می کند، این انرژی به دانش آموزان منتقل می شود. علاقه ی معلم باعث می شود درس خشک و خسته کننده جلوه نکند. او مثال های جالب می آورد، با اشتیاق توضیح می دهد و کلاس را زنده نگه

می دارد. علاقه‌ی یاددهنده به موضوع باعث می شود، انرژی و هیجان به دانش آموزان منتقل شود، درس جذاب تر و ارزشمندتر جلوه کند و دانش آموزان انگیزه‌ی درونی برای یادگیری پیدا کنند.

۹- مشخص کردن نحوه انجام کار برای یادگیرنده: کاری را که دانش آموز قرار است انجام دهد باید دقیقاً مشخص شود. مشخص کردن نحوه انجام کار باعث می شود دانش آموزان اعتماد به نفس پیدا کنند، از شکست بی دلیل دور شوند و مسیر یادگیری را روشن ببینند و همچنین انگیزه درونی برای ادامه فعالیت داشته باشند.

۱۰- اجرای نقش: اجرای نمایش در تفهیم مسائل تربیتی و اخلاقی بسیار مفید و مؤثر می باشد و یکی از روش های فعال یادگیری است که می تواند انگیزش دانش آموزان را به طور چشمگیری افزایش دهد. اجرای نقش موجب می شود دانش آموزان؛ فعالانه در یادگیری شرکت کنند، اعتماد به نفس و خلاقیتشان افزایش یابد، با موضوع ارتباط عاطفی برقرار کنند و همچنین یادگیری را جذاب و هیجان انگیز می کند.

۱۱- تکالیف ارائه شده نه بسیار مشکل باشد و نه ساده: اگر تکالیف خیلی سخت باشند، دانش آموز دلسرد و مضطرب می شود؛ اگر تکالیف بسیار ساده باشد، دانش آموز احساس بی اهمیت بودن و بی چالشی می کند. از ارائه تکالیف یکنواخت باید پرهیز کرد و به عبارتی تکالیف باید خاصیت برانگیختگی داشته باشند.

۱۲- مطالب آموزشی را باید از ساده به دشوار ارائه کرد: یکی از اصول مهم یادگیری و آموزش مؤثر، آموزش مطالب از ساده به دشوار است. این روش نه تنها باعث فهم بهتر می شود، بلکه انگیزش یادگیرندگان را تقویت می کند. همچنین باعث می شود دانش آموزان اعتماد به نفس پیدا کنند، از یادگیری لذت ببرند و انگیزه درونی آنها برای ادامه مسیر داشته باشند.

نتیجه گیری:

دانش آموزان دارای انگیزش پایین معمولاً تکالیف خود را با جدیت انجام نمی دهند، به توضیحات معلم توجه نمی کنند و بالاخره اینکه پیشرفت چندانی نصیب آنها نمی گردد. افرادی که دارای سطح انگیزشی بالایی هستند تکالیف درسی خود را با دقت انجام می دهند و به توضیحات معلم توجه می کنند، پیشرفت خوبی هم نصیب آنها می گردد. انگیزش زیاد به یادگیری زیاد و انگیزش کم به یادگیری کم منجر می شود. دانش آموزان فاقد انگیزش بین رفتار تحصیلی خود و اتفاقات مدرسه هیچ گونه رابطه ای تشخیص نمی دهند، چنانچه معلم در کلاس درس از آنها پرسشی سؤال کند و آنها پاسخ درست را بدهند این موفقیت خود را به شانس و اقبال و یا به آسانی سؤال نسبت می دهند. چنانچه اگر در یک درس نمره ضعیفی گرفته باشند چنین استدلال می کنند که نمره ضعیف او ناشی از غرض ورزی معلم بوده است (ستاری دستنایی).

انگیزش موجب ایجاد انرژی و جهت دادن به رفتار می شود که سبب می شود توجه افراد حفظ شود و تداوم یابد. انگیزش تعیین کننده تقویت ها و توجیه کننده جهت گیری هاست. انگیزش، یکی از مهمترین عناصر یادگیری و آموزش اثربخش است که در عین حال اندازه گیری آن بسیار دشوار است. به زبان ساده، چیزی است که شما را به پیشرفت وادار می دارد، در حال پیشرفت نگر می دارد و

ICPSE

2026

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

17 March 2026 - TBILISI GEORGIA

تعیین می کند که به کجا سعی دارید بروید. مهمترین برنامه ها و غنی ترین محتوای آموزشی بدون وجود مربیانی کار آزموده و با انگیزه به ثمر نخواهد رسید پس می توان با افزایش انگیزه در فرد کارایی او را افزایش داد تا از اتلاف وقت و هدر رفتن نیروهای بالقوه جلوگیری گردد. در تعلیم و تربیت، انگیزش موجب آماده ساختن دانش آموز برای یادگیری و فعال نگه داشتن دانش آموز در طول یادگیری و همچنین موجب توجه و دقت بیشتر دانش آموزان برای تمرکز می شود (امینی).

دانش آموزانی که انگیزش بالایی دارند، فعالیت های بیشتری را می پذیرند، تکالیف بیشتری را انجام می دهند و موفقیت بیشتری را کسب می کنند. ایجاد انگیزش در یادگیرندگان نسبت به یادگیری، وابسته به بهبود شرایط یادگیری و افزایش سطح کیفیت روش های آموزشی است. از این طریق، یادگیرندگان در یادگیری به موفقیت بیشتر می رسند و این کسب موفقیت، علاقه و انگیزش آنها را نسبت به یادگیری مطالب تازه افزایش می دهد. دانش آموزان در درس هایی موفقیت بیشتری کسب می کنند که نسبت به آن موضوعات علاقه و انگیزه بیشتری دارند. انگیزه موفقیت در کارها و تحصیل را به وجود می آورد و به همین تناسب، موفقیت بیشتر باعث انگیزه بیشتر برای ادامه کارها و تحصیلات را فراهم می آورد (کردبچه).

انگیزش تحصیلی یکی از عوامل تعیین کنند در موفقیت تحصیلی و پیشرفت علمی دانش آموزان است و معلمان، به عنوان مهمترین الگوهای آموزشی و اجتماعی در محیط مدرسه، می توانند تأثیرات بلند مدتی بر این انگیزش بگذارند. یکی از مهمترین یافته ها این است که الگوهای رفتاری معلمان می توانند انگیزش درونی دانش آموزان را تقویت کنند. زمانی که معلمان به دانش آموزان احترام می گذارند، آنها را تشویق می کنند و بر تلاش های آنها تأکید می کنند، دانش آموزان احساس خودکارآمدی بیشتری پیدا کرده و تمایل بیشتری به یادگیری پیدا می کنند. این احساس خودکارآمدی و موفقیت، زمینه ساز انگیزش درونی است که به طور پایدارتر و مؤثرتری منجر به پیشرفت تحصیلی می شود. نوع رفتارهای معلمان می تواند انگیزش بیرونی دانش آموزان را نیز تحت تأثیر قرار دهد. استفاده از بازخوردهای مثبت و تشویق های مناسب می تواند منجر به افزایش تمایل دانش آموزان به ادامه تلاش در فعالیت های درسی و مشارکت بیشتر در کلاس شود. همچنین، انتظارات مثبت معلمان از دانش آموزان می تواند باعث شود که آنان خود را به عنوان افرادی با قابلیت های بالا ببینند و در نتیجه، انگیزش خود را برای دستیابی به اهداف تحصیلی افزایش دهند. (احمدی و ناصری).

انگیزه های درونی، که ناشی از علاقه و اشتیاق واقعی فرد به یادگیری و کشف اطلاعات جدید هستند، نقش حیاتی در ایجاد یادگیری عمیق و پایدار ایفا می کنند. دانش آموزانی که از انگیزه های درونی قوی برخوردارند، معمولاً تعهد بیشتری به فرآیند یادگیری دارند و به دنبال چالش های فکری می روند. این نوع انگیزه باعث می شود که آنها به جای حفظ صرف اطلاعات، به درک عمیق و معنادار از مفاهیم برسند. علاوه بر این، انگیزه های درونی به خودتنظیمی و خودمدیریتی دانش آموزان کمک کرده و به آنها این امکان را می دهد که به طور مستقل به یادگیری بپردازند (غفوری و قمری).

انگیزش درونی به عنوان نیروی محرک های که ناشی از علاقه و لذت فرد از یادگیری است، می تواند به بهبود کیفیت یادگیری، افزایش خلاقیت و تعمیق درک مفاهیم منجر شود. دانش آموزانی که از انگیزش درونی بالایی برخوردارند، معمولاً بیشتر به یادگیری عمیق و فعال تمایل دارند و در مواجهه با چالش های یادگیری، پایداری بیشتری از خود نشان می دهند. از سوی دیگر، انگیزش بیرونی که عمدتاً تحت تأثیر پاداش ها، نمرات و تشویق های اجتماعی قرار دارد، می تواند به افزایش تلاش و کوشش دانش آموزان کمک کند.

تعادل میان انگیزش درونی و بیرونی برای بهینه سازی یادگیری دانش آموزان ضروری است. محیط های یادگیری مثبت و حمایتی که از آزادی عمل و تشویق برخوردارند، می توانند به تقویت انگیزش درونی کمک کنند. در مقابل، محیط هایی که بر فشار و انتقاد تمرکز دارند، می توانند منجر به کاهش انگیزه و افت عملکرد تحصیلی شوند. بنابراین، ایجاد چنین محیط هایی در مدارس و کلاس ها ضروری است (بهمنی و همکاران).

روش های نوین تدریس نسبت به روش های سنتی تأثیر بیشتری بر انگیزش تحصیلی دارند. روش یادگیری فعال باعث افزایش مشارکت، اعتماد به نفس و انگیزش درونی دانش آموزان می شود. روش پروژه محور با ایجاد فعالیت های هدفمند، مسئولیت پذیری و خودتنظیمی دانش آموزان را تقویت می کند و یادگیری معنادار را فراهم می سازد. روش بازی محور با ایجاد محیط یادگیری جذاب و رقابت سالم، انگیزش درونی و بیرونی را افزایش می دهد. ترکیب این روش ها (یادگیری فعال، پروژه محور، بازی محور) می تواند به شکل یک چارچوب آموزشی یکپارچه موجب ارتقای کلی انگیزش تحصیلی و کیفیت یادگیری شود (عرب نصرت آبادی و همکاران).

محیط های یادگیری ساختارمند به عنوان یک عامل مهم در افزایش انگیزش تحصیلی و بهبود رفتارهای دانش آموزان شناخته شدند. این محیط ها با ارائه چارچوب روشن و قوانین مشخص، زمینه ساز تمرکز و مشارکت فعال در فرآیند یاددهی و یادگیری شدند. فناوری های نوین آموزشی موجب تقویت یادگیری فعال و مشارکتی شدند و دانش آموزان را درگیر فعالیت های تعاملی و خودتنظیم کردند. این ابزارها مهارت های تفکر انتقادی، حل مسئله و همکاری را ارتقا دادند و انگیزش داخلی دانش آموزان را افزایش دادند. بازخوردهای مستمر و هدفمند معلمان نقش مؤثری در اصلاح رفتارهای یادگیری و افزایش خودکارآمدی دانش آموزان داشت. بازخورد سریع و متناسب با عملکرد آنان، توانست انگیزش و مشارکت تحصیلی را بهبود بخشد (رضایی و همکاران).

جمع بندی:

هدف از این مقاله بررسی تأثیرات و جنبه های انگیزش بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می باشد. در این پژوهش که به شیوه مروری و با مطالعه کتابخانه ای و مراجعه به مقاله ها و تحقیق های چاپ شده و مطالب دیجیتالی گردآوری شده است و سعی بر آن شده که به بررسی نقش انگیزش بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخته شود. انگیزش یکی از مهم ترین عوامل در یادگیری و پیشرفت دانش آموزان است؛ زیرا باعث افزایش تمرکز، پشتکار، اعتماد به نفس و در نهایت موفقیت تحصیلی دانش آموزان می شود. انگیزش همان سوخت یادگیری است؛ بدون آن حتی بهترین روش های آموزشی هم کارایی ندارند. همچنین انگیزش به عنوان نیروی محرکه ی یادگیری و پیشرفت، نقشی اساسی در موفقیت دانش آموزان ایفا می کند. بررسی ها نشان می دهد که وجود انگیزه، چه درونی و چه بیرونی، باعث افزایش تمرکز، پشتکار، اعتماد به نفس و درک عمیق تر مطالب می شود. در مقابل، نبود انگیزه می تواند به افت تحصیلی، بی علاقه گی و کاهش خودپنداره مثبت منجر گردد. همچنین دانش آموزان دارای انگیزش پایین معمولاً تکالیف خود را با جدیت انجام نمی دهند، به توضیحات معلم توجه نمی کنند و بالاخره اینکه پیشرفت چندانی نصیب آنها نمی گردد. ایجاد و تقویت انگیزش در محیط آموزشی نه تنها کیفیت یادگیری را ارتقا می دهد، بلکه مسیر رشد فردی و اجتماعی دانش آموزان را نیز هموار می سازد. توجه به راهکارهایی مانند هدف گذاری روشن، بازخورد مثبت، ارتباط دادن درس با زندگی واقعی، ایجاد فضای حمایتی،

ICPSE
2026

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

استقلال و مسئولیت پذیری، ایجاد فضای شاد و هیجان انگیز و ... می تواند چرخه ی انگیزش و یادگیری را فعال کرده و آینده ی تحصیلی دانش آموزان را تضمین کند.

منابع:

- [۱] احمدی، سیده طوبا و ناصری، طیبه، (۱۴۰۴)، نقش الگوهای رفتاری معلمان بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان، چهارمین همایش ملی ایده های کاربردی در علوم تربیتی، روانشناسی و مطالعات فرهنگی.
- [۲] امینی، زهرا، (۱۴۰۲)، نگاهی به مولفه های انگیزش و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، سومین کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرآیندهای تعلیم و تربیت.
- [۳] خالدی نیا، هانیه، پور خانجانی، قمر و شرفی، سعید، (۱۴۰۲)، اثربخشی انگیزش و هیجان بر افزایش خلاقیت در دانش آموزان، اولین همایش بین المللی علوم اجتماعی، جامعه شناسی و آموزش و پرورش با رویکرد نگاهی به آینده.
- [۴] رضائی، علیرضا، فتحی، جواد و ذبیحی، محبوبه، (۱۴۰۴)، بررسی تأثیر محیط یادگیری ساختارمند و فناوری های نوین بر انگیزش تحصیلی و رفتار دانش آموزان، اولین همایش بین المللی افق های تازه در روانشناسی یادگیری و آموزش و پرورش از دید معلم.
- [۵] ستاری دستنائی، آرزو، (۱۴۰۲)، بررسی تاثیر انگیزش بر فرآیند یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، سومین کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرآیندهای تعلیم و تربیت.
- [۶] عرب نصرت آبادی، امیر حسین، کمالی، محمدرضا، قریشی، امیر حسین و جوهری، طاهار، (۱۴۰۴)، تأثیر روش های نوین تدریس (فعال، پروژه محور، بازی محور) بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان، کنفرانس بین المللی پداگوژی و اسپرانتولوژی آموزش پژوهی و اسپرانتوپژوهی.
- [۷] قاضی شهنی زاده، آزاده، (۱۴۰۴)، تأثیر ارتباط مؤثر معلم و دانش آموز بر انگیزش تحصیلی در دوره ابتدایی، تحولات نوین در نظام آموزشی، تربیتی، روانشناسی، مهارت آموزی و مهارت محوری با محوریت آموزش و پرورش در هزاره سوم.
- [۸] کردبچه، مائده، (۱۴۰۴)، نقش انگیزش درونی و بیرونی در یادگیری دانش آموزان ابتدایی، فصلنامه تحقیقات راهبردی در تعلیم و آموزش و پرورش.
- [۹] غفوری، رویا و قمری، سعدیه، (۱۴۰۴)، نقش انگیزش در یادگیری معنادار: بررسی تأثیر انگیزه های درونی و بیرونی بر یادگیری دانش آموزان، چهارمین همایش ملی ایده های کاربردی در علوم تربیتی، روانشناسی و مطالعات فرهنگی.
- [۱۰] بهمنی، طاهره، فدایی، الهام، امیر محمودی، مطهره و دولت آبادی نژاد، علی، (۱۴۰۳)، تأثیر انگیزش درونی و بیرونی بر یادگیری دانش آموزان، اولین همایش بین المللی ایده های تحول آفرین در زمینه مطالعات فرهنگی و آموزشی در آموزش و پرورش با تاکید بر اقدام پژوهی، درس پژوهی و روایت پژوهی در هزاره سوم.

ICPSE

2026

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هجدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان - اسفند ۱۴۰۴ - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

17 March 2026 - TBILISI GEORGIA